

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (första avdelningen)
den 10 oktober 2001 *

I mål T-171/99,

Corus UK Ltd, tidigare **British Steel plc**, därefter **British Steel Ltd**, London (Förenade kungariket), företrätt av **P.G.H. Collins** och **M. Levitt**, solicitors, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företräd av **J. Currall** och **W. Wils**, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: engelska.

angående en talan om ersättning för den skada som sökanden påstås ha åsamkats till följd av kommissionens vägran att utge ränta på det belopp som återbetalades för att följa förstainstansrättens dom, genom vilken det bötesbelopp som sökanden hade påförts sänktes,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (första avdelningen)

sammansatt av ordföranden B. Vesterdorf samt domarna M. Vilaras och N.J. Forwood,

justitiesekreterare: byrådirektören G. Herzig,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 15 november 2000,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

1 Den 16 februari 1994 antog kommissionen beslut 94/215/EKSG om ett förfarande för tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och

samordnade förfaranden bland europeiska stålbalcksproducenter (EGT L 116, s. 1), i vilket den bland annat konstaterade att sökanden hade deltagit i en rad överträdelser på gemenskapsmarknaden för stålbalckar, och påförde sökanden böter på 32 miljoner ecu.

- 2 Sökanden väckte talan om ogiltigförklaring av detta beslut genom ansökan som registrerades vid förstainstansrättens kansli den 13 april 1994.

- 3 Sökanden betalade hela det bötesbelopp som den hade påförts den 2 juni 1994.

- 4 Domen av den 11 mars 1999 i mål T-151/94, British Steel mot kommissionen (REG 1999, s. II-629, summarisk publicering, nedan kallad stålbalcksdomen), innebar att förstainstansrätten ogiltigförklarade artikel 1 i beslut 94/215, i den mån sökanden hölls ansvarig för att ha deltagit i ett avtal om uppdelning av den italienska marknaden under tre månader, och fastställde det bötesbelopp som sökanden skulle påföras enligt artikel 4 i nämnda beslut till 20 miljoner euro.

- 5 Den 23 april 1999 återbetalade kommissionen 12 miljoner euro till sökanden, vilket motsvarade skillnaden mellan det bötesbelopp som hade betalats den 2 juni 1994 och det som hade fastställts av förstainstansrätten.

- 6 Sökanden begärde i skrivelse av den 23 april 1999 att kommissionen till sökanden skulle betala ränta på detta belopp för perioden från och med den 2 juni 1994 till och med den 23 april 1999.

- 7 Kommissionen avslog denna begäran i skrivelse av den 16 juni 1999 och hävdade att den genom återbetalningen av kapitalbeloppet på 12 miljoner euro hade uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 34 KS.

Förfarandet och parternas yrkanden

- 8 Denna talan väcktes genom ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 22 juli 1999.

- 9 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— i första hand, med stöd av artikel 40 KS,

a) förplikta kommissionen att till sökanden betala 3 533 474 brittiska pund (GBP) eller det belopp som rätten anser lämpligt,

b) förplikta kommissionen att till sökanden betala ränta på nämnda belopp, enligt den procentsats som rätten med hänsyn till omständigheterna anser skälig, från den 24 april 1999 till dagen då domen avkunnas,

- c) förplikta kommissionen att till sökanden betala ränta på de belopp som avses ovan i punkterna a och b med 8 procent per år från och med dagen då domen avkunnas till dess att nämnda belopp betalas, eller

— i andra hand, med stöd av artikel 34 KS,

- a) fastställa att beslut 94/215 är behäftat med sådana fel som medför skadeståndsansvar för gemenskapen,

- b) fastställa att sökanden, till följd av de fel som kommissionen har begått, har åsamkats en direkt och särskild skada genom att den rättsstridigt berövades möjligheten att förfoga över 12 000 000 euro från och med den 2 juni 1994,

- c) återförvisa saken till kommissionen samt förelägga denna institution att vidta åtgärder som säkerställer en skälig ersättning för den skada som var en direkt följd av dess agerande och att betala det skadestånd som visar sig vara nödvändigt,

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

10 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa eller, i andra hand, ogilla talan, i den mån den syftar till ersättning, med stöd av artikel 40 KS eller med stöd av en princip om obehörig vinst, i ett fall där det inte föreligger något ansvarsgrundande fel,

— ogilla talan, i den mån den syftar till att det skall avges en förklaring enligt artikel 34 KS, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

11 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (första avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet, och den uppmanade kommissionen, inom ramen för processledningen, att besvara vissa skriftliga frågor och att inge vissa handlingar. Kommissionen efterkom anmodan inom den utsatta fristen.

12 Parterna utvecklade sin talan och besvarade förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 15 november 2000.

Rättsfrågan

Parternas argument

- 13 Sökanden har i första hand hävdad att den har rätt till ekonomisk ersättning enligt artikel 40 KS, till följd av den skada som den åsamkades direkt genom det fel som kommissionen gjorde sig skyldig till. Felet består, förutom av den rättsstridighet som beslut 94/215 i sig självt är förenat med, av kommissionens vägran att utge ränta på det betalda bötesbeloppet, till den del detta belopp har ogiltigförklarats av förstainstansrätten. En sådan vägran strider mot skyldigheten att iaktta principen om *restitutio in integrum*, som kommissionen åläggs efter en dom om ogiltigförklaring, och principen om förbud mot obehörig vinst, som sökanden anser utgör en allmän gemenskapsrättslig princip.

- 14 Sökanden har i andra hand hävdad att kommissionen har ådragit sig skade-
ståndsansvar enligt artikel 34 KS. Den har i huvudsak gjort gällande att kommissionen, genom att inte ersätta den uteblivna inkomst som sökanden drabbades av till följd av det rättsstridigt påförda bötesbeloppet, har underlåtit att vidta de åtgärder som krävs för att följa stålbalcksdomen (se förstainstansrättens dom av den 20 maj 1999 i mål T-220/97, H & R Ecroyd mot kommissionen, REG 1999, s. II-1677, punkterna 55 och 56).

- 15 Beträffande det ansvarsgrundande felet har sökanden hävdad att de oegentligheter som förstainstansrätten fastställde i stålbalcksdomen utgör fel eller försummelse som inte kan ursäktas, som kommissionen gjorde sig skyldig till i utövandet av sina befogenheter enligt EKSG-fördraget och som följaktligen medför skade-
ståndsansvar för gemenskapen. Enligt sökanden kan dessa oegentligheter varken

rättfärdigas av att det är komplicerat att tillämpa konkurrensreglerna eller av det utrymme för eget skön som kommissionen har på området.

- 16 Den skada som sökanden har åsamkats kan dessutom betecknas som en direkt och särskild skada i den mening som avses i artikel 34 KS. När det gäller uppskattningen av skadans storlek, har sökanden gjort åtskillnad mellan perioden från och med den 2 juni 1994 till och med den 23 april 1999, den period som löper från denna dag till dagen för domens avkunnande och den period som löper från och med avkunnandet till dess att betalning sker.
- 17 För perioden från och med den 2 juni 1994 till och med den 23 april 1999 har sökanden uppskattat sin skada med hänvisning till den uteblivna inkomst som den drabbades av till följd av att dess kassasaldo minskades med ett belopp i brittiska pund som den 2 juni 1994 motsvarade 12 miljoner euro. Sökanden hade under denna period ett överskott i sin kassa, och skulle ha investerat i fonder på tremånadersbasis, med kapitalisering av ränta. Eftersom Corus är ett bolag som handlar i brittiska pund och dess kassasaldo i huvudsak anges i brittiska pund, anser sökanden att beräkningen av förlusten snarare skall göras i denna valuta än i euro. Sökanden har uppskattat dessa förluster till 3 533 474 GBP.
- 18 För perioden från den 24 april 1999 till dagen för domens avkunnande har sökanden hävdats att den fortsätter att drabbas av en utebliven inkomst till följd av att kommissionen håller fast vid sin vägran att medge full återbetalning. Den uteblivna inkomsten består i bortfall av de inkomster som det ovannämnda beloppet, 3 533 474 GBP, skulle ha inbringat om kommissionen hade följt stålbalnsdomen fullt ut. Sökanden har följaktligen yrkat att förstainstansrätten skall förplikta kommissionen att till sökanden betala ränta på nämnda belopp enligt den procentsats som rätten med hänsyn till omständigheterna anser skälig.

- 19 Sökanden har slutligen gjort gällande att kommissionen måste förpliktas att betala ränta på de belopp vars utbetalning förstainstansrätten förordnar om, från och med dagen för domen till dess att den faktiska betalningen sker, med 8 procent per år.
- 20 Kommissionen har hävdad att huvudyrkandet, som grundas på artikel 40 KS, inte kan tas upp till sakprövning, eftersom det inte grundas på något annat fel än det som utgörs av det delvis ogiltigförklarade beslutet.
- 21 Kommissionen anser att andrahandsyrkandena, som grundas på artikel 34 KS, är ogrundade. Vid förhandlingen medgav kommissionen, som svar på en fråga från förstainstansrätten, att dess skyldighet att återbetala böternas kapitalbelopp i den omfattning som beslutades genom domen om ogiltigförklaring följer av artikel 34 första stycket andra meningen KS och gäller oberoende av varje bedömning av eventuella fel. Kommissionen anser däremot att betalningen av ränta på detta belopp inte utgör någon "åtgärd som krävs för verkställigheten av ogiltigförklaringen" som den skulle vara skyldig att vidta för att följa ovannämnda bestämmelse, eftersom den inte föreskrivs i domslutet i själva domen om ogiltigförklaring. Enligt kommissionen förutsätter en sådan betalning följaktligen att det bevisas att det föreligger ett klart fel som medför skadeståndsansvar för gemenskapen och som utgör en direkt och särskild skada i den mening som avses i artikel 34 första stycket tredje meningen KS, under sådana förutsättningar som angetts i rättspraxis (se domstolens dom av den 30 januari 1992 i de förenade målen C-363/88 och C-364/88, Finsider m.fl. mot kommissionen, REG 1992, s. I-359). Dessa förutsättningar föreligger inte i detta fall.
- 22 I stålbalksdomen bekräftade förstainstansrätten nämligen, förutom beträffande en mindre fråga om uppdelningen av den italienska marknaden, kommissionens konstaterande i beslut 94/215 att det hade förekommit en överträdelse av artikel 65 KS och att överträdelsen var allvarlig. Det var endast den partiella ogiltigförklaringen, som avsåg artikel 1 i beslutet, som medförde att det först fastställda bötesbeloppet minskades med 252 600 ecu. Minskningen av bötesbeloppet var för övrigt ett resultat av att rätten utövade sin fulla

prövningsrätt och inte av att man inom kommissionen hade gjort sig skyldig till misstag eller tjänstefel (se punkterna 686—696 i skälen, rubriken under vilken de förekommer samt domslutet i stålbalksdomen).

- 23 Kommissionen har understrukit att tillämpningen av konkurrensreglerna, särskilt i de fall där det föreligger hemlig konkurrensbegränsande samverkan, utgör en oerhört komplicerad uppgift och att kommissionen har ett utrymme för eget skön när den fastställer bötesbeloppet, för att därigenom kunna främja att företagen respekterar dessa regler (förstainstansrättens dom av den 11 december 1996 i mål T-49/95, Van Megen Sports mot kommissionen, REG 1996, s. II-1799, punkt 53). De skäl som har föranlett rätten att fastställa ett annat bötesbelopp än det först fastställda beloppet kan, i detta sammanhang, enligt kommissionen inte anses utgöra ett fel som medför skadeståndsansvar för gemenskapen.
- 24 Kommissionen har dessutom ifrågasatt att det föreligger en direkt och särskild skada i den mening som avses i artikel 34 första stycket tredje meningen KS.
- 25 Kommissionen har därefter gjort gällande att det inte finns något orsakssamband mellan det påstådda felet och den åberopade skadan. Skadan är nämligen en följd av sökandens beslut att betala bötesbeloppet omedelbart i stället för att upprätta en bankgaranti, vilket kommissionen skulle ha tillåtit den att göra.
- 26 Kommissionen anser dessutom att principen om obehörig vinst, såsom den förekommer i vissa medlemsstaters avtalsrätt, inte utgör någon allmän gemenskapsrättslig princip som, i avsaknad av uttryckliga bestämmelser, är tillämplig på institutionernas åtgärder, bland annat på området för beivrande av överträdelse av konkurrensreglerna i EKSG-fördraget. Principen är följaktligen inte tillämplig på sådana omständigheter som är aktuella i detta fall.

- 27 Kommissionen har i andra hand gjort gällande att skadeståndsbeloppet, enligt den logik som följer av obehörig vinst, skall motsvara det minsta av de belopp som utgörs av å ena sidan sökandens påstådda förlust och å andra sidan gemenskapens förmodade vinst. Sökandens beräkning är följaktligen i grunden felaktig.
- 28 Beräkningen skulle dessutom företas i euro och inte i brittiska pund, eftersom det ursprungliga bötesbeloppet hade fastställts och betalats i ecu, eftersom förstainstansrätten fastställde beloppet i euro och eftersom det är i denna valuta som kommissionen återbetalade mellanskillnaden. Kommissionen har dessutom gjort gällande att användningen av nationella valutor skulle leda till oförsvarliga skillnader mellan företagen beroende på deras nationalitet.
- 29 Som svar på förstainstansrättens frågor redogjorde kommissionen vid förhandlingen för det rättsliga och finansiella systemet samt för de budget- och bokföringsregler som är tillämpliga på böter som påförs för överträdelse av konkurrensreglerna, i synnerhet när det beslut genom vilket böterna har påförts är föremål för en talan om ogiltigförklaring.
- 30 Av dessa förklaringar framgår att böterna, inom ramen för EG-fördraget, betalas in på ett av kommissionens vanliga handelskonton. I takt med kommissionens faktiska utgifter avsätts regelbundet medel till dessa bankkonton från "konton för statliga medel", som utgörs av icke räntebärande konton som innehas hos medlemsstaternas statskassor och med hjälp av vilka medlemsstaterna betalar sina bidrag till gemenskapsbudgeten. Enligt kommissionen leder ett företags bötesinbetalning således till att medlemsstaternas bidrag till gemenskapsbudgeten minskar, utan att det för gemenskapen till följd av detta uppkommer någon som helst vinst i form av uttagna räntor.

- 31 Inom ramen för EKSG, vars budget självfinansieras genom avgifterna på kol- och stålproduktionen, läggs de av företagen inbetalda böterna till de investerade avgiftsbeloppen, vilket följaktligen ger upphov till ränta till förmån för gemenskapen. Så länge som gemenskapsdomstolen kan ogiltigförklara eller minska dessa böter återinvesteras de för tre månader i taget, med kapitalisering av ränta.
- 32 Det belopp som hänför sig till den del av sökandens bötesbelopp som ogiltigförklarades genom stålbalcksdomen, nämligen 12 miljoner euro, vilket under perioden från och med den 3 juni 1994 till och med den 23 april 1999 placerades så att det gav en genomsnittlig ränta på 4,613 procent, inbringade enligt kommissionens beräkningar, med hänsyn till den terminsvisa kapitaliseringen av ränta, sammanlagt 3 016 608 euro till EKSG.
- 33 Kommissionen har emellertid hävdats att det i EKSG-fördraget inte finns någon rättslig grund som gör det möjligt att återbetala detta belopp till sökanden. Även om kommissionen medger att en sådan återbetalning under vissa omständigheter, som inte föreligger i detta fall, skulle kunna rättfärdigas av skälighetshänsyn, har den understrukit att den, som offentlig administration som är underkastad budgetmyndighetens och revisionsrättens kontroll, endast kan verkställa en utbetalning om det finns en rättslig grund som medger det.
- 34 Kommissionen har i detta hänseende anfört att den nyligen har kunnat konstatera att de företag som drabbas av ett bötesbelopp i allt större utsträckning tenderar att betala in denna skuld omedelbart, i stället för att tillhandahålla en godtagbar bankgaranti, vilket de har möjlighet att göra i avvaktan på att dom avkunnas med anledning av en talan som de har väckt mot det beslut genom vilket de påförts detta bötesbelopp. Kommissionen beslutade därför den 14 september 1999 att införa en ny praxis. Om ett företag, som ett beslut om åläggande av böter riktar sig till, betalar böterna samtidigt som det väcker talan om ogiltigförklaring eller om minskning av böterna vid gemenskapsdomstolarna, kommer det provisoriskt betalda bötesbeloppet således att sättas in på ett räntebärande bankkonto, som kommissionen har öppnat för detta ändamål. Röntan på det belopp som sätts in på kontot kommer senare att fördelas mellan kommissionen och företaget i

proportion till det kapitalbelopp som kommissionen blir skyldig att återbetala efter det att gemenskapsdomstolen har avkunnat en slutlig dom. Denna nya praxis har, efter det att en bank valdes ut genom ett öppet anbudsförfarande, progressivt tillämpats sedan juni månad 2000.

- 35 Kommissionen har emellertid tillagt att beslutet av den 14 september 1999 inte kan tillämpas retroaktivt på sökanden. Kommissionen anser att den införde den nya praxisen som en åtgärd för god förvaltning för att förbättra de berörda företagens situation, dock utan att ha någon skyldighet göra det.

Förstainstansrättens bedömning

- 36 Förstainstansrätten noterar inledningsvis att denna talan i första hand syftar till att kommissionen skall förpliktas att betala skadestånd, och att talan i andra hand syftar till att rätten skall avge vissa förklaringar och meddela vissa förelägganden. Även om sökanden har angett en precis rättslig grund för dessa yrkanden, nämligen artikel 40 KS för förstahandsyrkandena och artikel 34 KS för andrahandsyrkandena, skall det bortses från dess eventuella fel vid angivande av de bestämmelser som är tillämpliga på de olika yrkandena, eftersom föremålet för talan och en kortfattad framställning av grunderna för denna framgår tillräckligt klart av ansökan (se analogt domstolens dom av den 7 maj 1969 i mål 12/68, X. mot kommissionen, REG 1968, s. 109, punkt 7). Rätten kommer följaktligen att pröva första- och andrahandsyrkandena med stöd av både artikel 40 KS och artikel 34 KS.

37 Av artikel 40 första stycket KS framgår följande:

”Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 34 första stycket skall domstolen vara behörig att på begäran av den skadelidande parten besluta om ekonomisk ersättning som skall betalas av gemenskapen vid fall av skada som orsakats genom tjänstefel från gemenskapens sida vid genomförandet av detta fördrag.”

38 Av artikel 34 KS framgår följande:

”I händelse av ogiltighetsförklaring skall domstolen återförvisa ärendet till kommissionen. Denna är skyldig att vidta de åtgärder som krävs för verkställigheten av ogiltighetsförklaringen. Om ett företag eller en grupp av företag åsamkats direkt och särskild skada till följd av ett beslut eller en rekommendation som av domstolen ansetts vara behäftat med ett sådant fel att det medför ansvar för gemenskapen skall kommissionen genom att använda de befogenheter som den fått genom detta fördrags bestämmelser vidta lämpliga åtgärder för att tillförsäkra den det gäller skälig ersättning för skada som är en direkt följd av det ogiltigförklarade beslutet eller rekommendationen samt i mån av behov bevilja skälig skadeersättning.

Om kommissionen underlåter att inom skälig tid vidta de åtgärder som krävs för verkställigheten av ogiltighetsförklaringen får ersättningstalan väckas vid domstolen.”

39 Enligt själva ordalydelsen i dessa bestämmelser utgör artikel 34 KS ett särskilt rättsmedel, som skiljer sig från det rättsmedel som föreskrivs i det allmänna

system för gemenskapens skadeståndsansvar som införs genom artikel 40 KS, när den åberopade skadan är en följd av ett beslut av kommissionen som gemenskapsdomstolen har ogiltigförklarat.

- 40 Av detta följer att om den åberopade skadan inte har uppkommit till följd av något annat fel än det som utgörs av det ogiltigförklarade beslutet, kan gemenskapens skadeståndsansvar endast grundas på artikel 34 KS (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovannämnda förenade målen Finsider m.fl. mot kommissionen, punkterna 15, 17 och 18, och generaladvokaten Van Gervens förslag till avgörande i samma mål, REG 1992, s. I-383, punkt 15).
- 41 I detta fall har sökanden emellertid hävdats att felet, förutom av rättsstridigheten i beslut 94/215 i sig, består av kommissionens vägran att utbetala ränta till sökanden, vilket enligt dess mening gör det befogat att i första hand grunda dess yrkande på artikel 40 KS.
- 42 Denna ståndpunkt kan inte godtas. Eftersom den av sökanden åberopade skadan består i att sökanden berövades möjligheten att förfoga över 12 000 000 euro från och med den 2 juni 1994 till och med den 23 april 1999, var den endast en följd av antagandet och genomförandet av beslut 94/215. Kommissionens, enligt vad som har påståtts, felaktiga vägran att utge ersättning för skadan utgör enligt sökandens egen ståndpunkt en underlåtenhet att uppfylla de skyldigheter som denna institution har till följd av stålbalksdomen (se ovan punkterna 13 och 14). Även om en sådan underlåtenhet kunde anses utgöra ett annat fel än det som den ogiltigförklarade rättsakten uppges vara förenad med, föreskrivs uttryckligen i artikel 34 KS andra stycket att en skadeståndstalan i så fall får väckas vid domstolen. Grunden för en sådan talan är följaktligen under alla omständigheter alljämt artikel 34 KS.

- 43 Av detta följer att talan skall ogillas till den del den grundas på artikel 40 KS.
- 44 Vad beträffar talan enligt artikel 34 KS kan det först noteras att det i första stycket andra och tredje meningarna i denna bestämmelse, i fråga om de åtgärder som kommissionen är skyldig att vidta när saken återförvisas till kommissionen efter det att en rättsakt har ogiltigförklarats, görs åtskillnad mellan de åtgärder genom vilka beslutet om ogiltigförklaring verkställs, vilka skall vidtas *ex officio* och under alla omständigheter även när det inte föreligger något fel, och de ersättningsåtgärder som endast skall vidtas om gemenskapsdomstolen först har konstaterat att den ogiltigförklarade rättsakten var behäftad med ett fel som medför skadeståndsansvar för gemenskapen och att rättsakten har åsamkat företaget i fråga en direkt och särskild skada (se förstainstansrättens dom av den 27 juni 1991 i mål T-120/89, Stahlwerke Peine-Salzgitter mot kommissionen, REG 1991, s. II-279, punkterna 65—69, och generaladvokaten Van Gervens förslag till avgörande i de ovannämnda förenade målen Finsider m.fl. mot kommissionen, punkt 15). I båda fallen förutsätts, för att en skadeståndstalan enligt artikel 34 andra stycket KS skall kunna tas upp till sakprövning, att kommissionen har haft skälig tid för att kunna vidta åtgärderna i fråga.
- 45 När det gäller den typ av fel som krävs för att gemenskapens skadeståndsansvar skall uppkomma enligt artikel 34 första stycket tredje meningen KS, framgår det av både ordalydelsen i denna bestämmelse och domstolens rättspraxis (domen i de ovannämnda förenade målen Finsider m.fl. mot kommissionen, punkt 20) att det inte är tillräckligt att ett beslut är rättsstridigt. När det har begärts att domstolen skall uttala sig om gemenskapens skadeståndsansvar enligt artikel 40 KS, har den använt uttryck som "oursäktliga fel" (dom av den 13 juli 1961 i de förenade målen 14/60, 16/60, 17/60, 20/60, 24/60, 26/60, 27/60, 1/61, Meroni m.fl. mot Höga myndigheten, REG 1961, s. 319 och 341), "allvarligt åsidosatt sin tillsynsplikt" (dom av den 15 december 1961 i de förenade målen 19/60, 21/60, 2/61 och 3/61, Société Fives Lille Cail m.fl. mot Höga Myndigheten, REG 1961, s. 559 och 592) eller "bristande omsorg... uppenbar" (dom av den 9 december 1965 i de förenade målen 29/63, 31/63, 36/63, 39/63—47/63, 50/63 och 51/63, Société anonyme des laminoirs, hauts fourneaux, forges,

fonderies et usines de la Providence m.fl. mot Höga myndigheten, REG 1965, s. 1123 och 1157). Av denna rättspraxis, jämförd med generaladvokaternas förslag till avgörande, framgår att man för att avgöra vilken typ av fel som krävs för att det skall medföra skadeståndsansvar för gemenskapen, oavsett om det sker på grundval av artikel 34 KS eller artikel 40 KS, skall ta hänsyn till på vilka områden och under vilka villkor som gemenskapsinstitutionen handlar. I detta hänseende skall man särskilt ta hänsyn till om de situationer som institutionen skall reglera är komplicerade och om rättsakterna är svåra att tillämpa samt till det utrymme för eget skön som institutionen har enligt dessa rättsakter (domen i de förenade ovannämnda målen Finsider m.fl. mot kommissionen, punkterna 23 och 24).

46 Det finns i detta fall fog för bedömningen att de rättsstridigheter som beslut 94/215 är behäftat med inte är tillräckligt klara för att kunna anses utgöra ett fel som medför skadeståndsansvar för gemenskapen i den mening som avses i artikel 34 första stycket tredje meningen KS, med hänsyn till dels på vilket område och under vilka villkor som nämnda beslut antogs, särskilt den historiska utvecklingen av relationerna mellan den europeiska järn- och stålindustrin och kommissionen mellan åren 1970 och 1994, omfattningen och komplexiteten av den kartell bestående av stålbalksproducenter som kommissionen ställdes inför, mångfalden av de begångna överträdelserna, de ansträngningar som de företag som var medlemmar i denna kartell lade ned för att dölja deras otillåtna verksamheter, deras underlåtenhet att samarbeta i utredningen, svårigheterna att tillämpa EKSG-fördragets bestämmelser om konkurrensbegränsande samverkan och det utrymme för eget skön som institutionen har när den fastställer bötesbeloppet (se stålbalksdomen, punkt 623), dels de överväganden som förstainstansrätten lade till grund för att minska det bötesbelopp som sökanden hade påförts med 12 miljoner euro, samtidigt som den i allt väsentligt bekräftade kommissionens konstateranden i fråga om överträdelser.

47 Endast den omständigheten att man berövas möjligheten att förfoga över ett penningbelopp under förfarandets gång vid förstainstansrätten, efter betalningen av det bötesbelopp som kommissionen har påfört ett företag, kan i princip inte heller anses utgöra en särskild skada i den mening som avses i artikel 34 första stycket tredje meningen KS. Eftersom talan som förs vid rätten inte skall hindra verkställighet, enligt ordalydelsen i artikel 39 KS, drabbas varje företag, gentemot vilket en penningpåföljd meddelas med stöd av EKSG-fördraget, av samma typ av skada.

- 48 Av detta följer att talan enligt artikel 34 KS skall ogillas, till den del den avser dels fastställelse av att beslut 94/215 är behäftat med fel som medför skadeståndsansvar för gemenskapen, dels fastställelse av att det föreligger en direkt och särskild skada i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 49 Det återstår emellertid inom ramen för denna talan att pröva huruvida betalningen av dröjsmålsränta på det återbetalade kapitalbeloppet av böterna utgör en åtgärd som krävs för att följa beslutet om ogiltigförklaring och som kommissionen under alla omständigheter är skyldig att vidta, enligt artikel 34 första stycket andra meningen KS, även när den inte har begått något fel som medför skadeståndsansvar för gemenskapen. I sådant fall skulle nämligen kommissionens underlåtenhet att vidta en sådan åtgärd inom skälig tid göra det möjligt att väcka skadeståndstalan enligt artikel 34 andra stycket KS.
- 50 Det har i detta hänseende vid flera tillfällen fastslagits, inom ramen för EG-fördraget, att svarandeinstitutionen, efter en dom om ogiltigförklaring, vilken har retroaktiv verkan (*ex tunc*) och således syftar till att retroaktivt undanröja den ogiltigförklarade rättsakten från rättsordningen (se domstolens dom av den 26 april 1988 i de förenade målen 97/86, 99/86, 193/86 och 215/86, Asteris mot kommissionen, REG 1988, s. 2181, punkt 30, förstainstansrättens dom av den 13 december 1995 i de förenade målen T-481/93 och T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2941, punkt 46, generaladvokaten Légers förslag till avgörande inför domstolens dom av den 6 juni 1996 i mål C-127/94, Ecroyd, REG 1996, s. I-2731 och s. I-2735, punkt 74), är skyldig, enligt artikel 176 i EG-fördraget (nu artikel 233 EG), att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att undanröja effekterna av de konstaterade rättsstridigheterna. Om en rättsakt redan har verkställts kan detta innebära att den situation som sökanden befann sig i innan rättsakten antogs skall återställas (se domstolens dom av den 31 mars 1971 i mål 22/70, kommissionen mot rådet, REG 1971, s. 263, punkt 60, svensk specialutgåva, volym 1, s. 551, av den 6 mars 1979 i mål 92/78, Simmenthal mot kommissionen, REG 1979, s. 777, punkt 32, och av den 17 februari 1987 i mål 21/86, Samara mot kommissionen, REG 1987, s. 795, punkt 7, förstainstansrättens dom av den 14 september 1995 i de förenade målen T-480/93 och T-483/93, Antillean Rice Mills m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2305, punkterna 59 och 60, och domen i det ovannämnda målet Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, punkt 47).

- 51 De skäl som ligger till grund för artikel 176 i EG-fördraget medger slutsatsen att samma principer skall tillämpas vid genomförandet av artikel 34 KS (se domstolens dom av den 12 januari 1984 i mål 266/82, Turner mot kommissionen, REG 1984, s. 1, punkt 5).
- 52 I det fall där en dom innebär att det bötesbelopp som ett företag har påförts för överträdelse av konkurrensreglerna i fördraget ogiltigförklaras eller minskas, är således en av de viktigaste åtgärderna, enligt artikel 34 första stycket andra meningen KS, kommissionens skyldighet att återbetala hela eller en del av det bötesbelopp som har inbetalats av företaget i fråga, i den mån inbetalningen skall anses sakna grund efter ett beslut om ogiltigförklaring (se, för ett liknande resonemang, stålbalckdomen, punkt 697).
- 53 Till skillnad från vad kommissionen har hävdad avser denna skyldighet inte bara kapitalbeloppet avseende de böter som inbetalats utan grund utan även den dröjsmålsränta som detta belopp gett upphov till.
- 54 För det första framstår beviljandet av dröjsmålsränta på det belopp som inbetalats utan grund som en nödvändig del av kommissionens skyldighet att återställa situationen, efter en dom om ogiltigförklaring eller en dom genom vilken rätten utövar sin fulla prövningsrätt, eftersom det vid återbetalning av hela det bötesbelopp som inbetalats utan grund inte kan bortses från sådana faktorer, som till exempel att viss tid förflutit, vilka faktiskt kan minska ersättningens värde (se analogt domstolens dom av den 2 augusti 1993 i mål C-271/91, Marshall, kallad Marshall II, REG 1993, s. I-4367, punkt 31, svensk specialutgåva, volym 14, s. 315, och av den 8 mars 2001 i de förenade målen C-397/98 och C-410/98, Metallgesellschaft m.fl. REG 2001, s. I-1727, punkterna 94 och 95). För att en sådan dom skall genomföras korrekt, så att den berörde helt återfår den situation som han rättsenligt skulle ha befunnit sig i om den ogiltigförklarade rättsakten inte hade antagits, är det följaktligen nödvändigt att beakta att situationen endast har kunnat återställas efter en viss tid, under vilken sökanden inte har kunnat förfoga över de belopp som denne har betalat in utan grund (se analogt domen i det ovannämnda målet Samara mot kommissionen, punkt 9).

- 55 För det andra skulle underlåtenheten att betala dröjsmålsränta, såsom särskilt är fallet i förevarande mål (se ovan punkt 32), kunna leda till en obehörig vinst för kommissionen, vilket förefaller strida mot de allmänna gemenskapsrättsliga principerna (domstolens dom av den 10 juli 1990 i mål C-259/87, Grekland mot kommissionen, REG 1990, s. I-2845, summarisk publicering, punkt 26). Av detta följer att kommissionen är skyldig att återbetala inte bara kapitalbeloppet avseende de böter som inbetalats utan grund utan även varje vinst eller fördel som har uppkommit till följd härav.
- 56 Det konstateras i detta hänseende att det av en i medlemsstaternas nationella rätt allmänt accepterad princip följer att, inom ramen för en talan om återkrav av belopp som inbetalats utan grund vilken baseras på en princip om förbud mot obehörig vinst, frågan om betalning av ränta på ett kapitalbelopp som har inbetalats utan grund är rent underordnad rätten till återbetalning av själva kapitalbeloppet. Fastställelsen av det belopp som skall betalas som dröjsmålsränta beror helt på storleken på det kapitalbelopp som inbetalats utan grund och på den tid som har förflutit mellan den felaktiga inbetalningen, eller i varje fall den tidpunkt då krav framställdes gentemot det organ som tog emot beloppet, och dess återbetalning. Slutligen är rätten till ränta inte avhängig av att det bevisas att det föreligger en skada (se generaladvokaten Trabucchis förslag till avgörande inför domstolens dom av den 21 maj 1976 i mål 26/74, Roquette Frères mot kommissionen, REG 1976, s. 677, 689 och 691).
- 57 Kommissionens argument, att den omständigheten att sökanden inte kunde förfoga över de 12 miljonerna euro under förfarandets gång vid förstainstansrätten var en följd av sökandens beslut att betala bötesbeloppet i stället för att upprätta en bankgaranti, kan inte godtas, eftersom sökanden genom att betala böterna endast följde ett beslut som var verkställbart, trots att den hade väckt talan vid förstainstansrätten, i enlighet med artikel 39 KS. En förutsättning för den möjlighet som kommissionen erbjöd sökanden, att tillhandahålla en lämplig bankgaranti i stället för att omedelbart betala in bötesbeloppet, var för övrigt att ränta löpte på bötesbeloppet (se punkt 48 i stålbalcksdomen).

- 58 Av detta följer att kommissionen, genom att inte bevilja sökanden någon ränta på de 12 miljoner euro som återbetalades efter stålbalksdomen, underlät att vidta en åtgärd som var nödvändig för att följa denna dom. Talan enligt artikel 34 KS, som väcktes efter det att en skäligen tid hade förflutit, är följaktligen i princip grundad. Sökanden skall därför beviljas ersättning med ett penningbelopp som motsvarar den ränta som borde ha betalats tillsammans med kapitalbeloppet.
- 59 Vad gäller den valuta i vilken räntan skall beräknas och betalas kan det noteras att det bötesbelopp som sökanden påfördes fastställdes i ecu, enligt ordalydelsen i artikel 4 i beslut 94/215, att det var i denna valuta som sökanden betalade beloppet, att förstainstansrätten fastställde beloppet i euro i stålbalksdomen, i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1103/97 av den 17 juni 1997 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron (EGT L 162, s. 1), och slutligen att det var i denna valuta som kommissionen återbetalade mellanskillnaden avseende kapitalbeloppet. Det finns under dessa omständigheter ingen anledning att använda någon annan valuta än euro när det gäller beräkningen och betalningen av räntan.
- 60 Vad beträffar procentsatsen för den ränta som skall betalas kan det noteras att det av en i medlemsstaternas nationella rätt allmänt accepterad princip följer att, inom ramen för en talan om återkrav av belopp som inbetalats utan grund vilken baseras på en princip om förbud mot obehörig vinst, den skadelidande normalt har rätt till det minsta av de belopp som vinsten eller förlusten utgör. När förlusten består i att man har berövats möjligheten att förfoga över ett penningbelopp under en viss tid, beräknas dessutom det belopp som skall återbetalas i allmänhet med hänvisning till den ränta som följer enligt lag eller enligt fastställelse av domstol, utan kapitalisering.
- 61 Om samma principer med vederbörliga ändringar skulle tillämpas på förevarande mål, med hänsyn till de likheter det har med en sådan talan, skulle sökanden

normalt tilldelas den ränta på 12 miljoner euro som följer av den schablonsats som förstainstansrätten fastställer, utan kapitalisering, för perioden från och med den 2 juni 1994 till och med den 23 april 1999.

- 62 I detta fall framgår emellertid av kommissionens förklaringar (se ovan punkt 32) att de 12 miljoner euro som kommissionen under perioden i fråga placerade så att det gav en genomsnittlig ränta på 4,613 procent, med hänsyn till den terminsvisa kapitaliseringen av ränta inbringade sammanlagt 3 016 608 euro till EKSG.
- 63 Det framstår, mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i detta fall, som skäligt att tilldela sökanden detta belopp.
- 64 Eftersom beloppet skulle ha betalats till sökanden inom skälig tid efter det att stålbalksdomen hade avkunnats skall härjämte, i enlighet med vad som har yrkats, utgå dröjsmålsränta enligt en schablonsats på 5,75 procent per år, utan kapitalisering, vilket motsvarar den procentsats för huvudtransaktioner i fråga om återfinansiering som vid den aktuella tidpunkten hade fastställts av Europeiska centralbankens råd, ökad med två punkter, för perioden från den 24 april 1999 till dagen då denna dom avkunnas.
- 65 Slutligen skall, i enlighet med sökandens yrkanden, som inte har bestritts av kommissionen, ränta utgå på dessa två belopp från och med dagen då denna dom avkunnas till dess att full betalning sker. Räntesatsen skall även i detta fall fastställas till 5,75 procent, utan kapitalisering.

Rättegångskostnader

- ⁶⁶ Enligt artikel 87.2 i förstainstansrättens rättegångsregler skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Sökanden har yrkat att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom kommissionen i huvudsak har tappat målet, skall sökandens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (första avdelningen)

följande dom:

- 1) Kommissionen skall till sökanden betala 3 016 608 euro jämte ränta enligt en schablonsats på 5,75 procent, utan kapitalisering, för perioden från den 24 april 1999 till dagen då denna dom avkunnas.

- 2) Räkna skall utgå på de belopp som avses ovan i punkt 1 enligt samma procentsats, utan kapitalisering, från och med dagen då denna dom avkunnas till dess att full betalning sker.

- 3) Talan ogillas i övrigt.

- 4) Kommissionen skall ersätta rättegångskostnaderna.

Vesterdorf

Vilaras

Forwood

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 10 oktober 2001.

H. Jung

Justitiesekreterare

B. Vesterdorf

Ordförande